

روز جهانی کودک

World Smile Day

عزت نفس در کودکان از دیدگاه اسلام

در دوره کودکی که از مهم‌ترین دوره‌های زندگی بشر است، گذشته از زمینه ارثی، محیط نقش بسزایی در تربیت کودک دارد و نخستین محیطی که کودک در آن زندگی را آغاز می‌کند، خانواده است. والدین به‌خصوص مادر، نقش به‌سزایی در تربیت کودک دارند. از دید اسلام کودکان بر اساس فطرت پاک خود زمینه پذیرش خیر، نیکی و تربیت اسلامی، شکوفا کردن زمینه‌های فطری کودکان می‌باشند و هرگونه انحراف از فطرت بر اساس تقصیر یا قصور والدین صورت می‌گیرد. "کل مولد یولد علی الفطرة حتی یكون ابواه یهودانه و ینصرانه و یمجسانه" هر فرزندی بر اساس فطرت سلیم اسلامی زاده می‌شود و این پدر و مادرند که او را به یهودیت، نصرانیت و مجوسیت سوق می‌دهند. فرزندان در دیدگاه اسلام حقوقی دارند که پدر و مادر بایستی آنها را مراعات کنند، مانند حق تربیت، نام نیکو و ...

روش‌های ایجاد کرامت در کودکان:

۱. **نامیدن کودک به اسامی نیکو:** پیامبر اکرم^(ص) فرمودند: "یا علی! حق الولد علی والده ان یحسن اسمہ و ادبہ"، یعنی یا علی! انتخاب اسم خوب و ادب حقی است که هر فرزند به پدر خود دارد.

۲. **احترام به کودک:** در جامع الاخبار آمده است "اذا سمیع الولد فاکر مواله و اوسعواله فی امجالس و لا تقبحوا له وجهها" وقتی که نام فرزندان را می‌برید او را گرامی بدارید و جای نشستن را برای او توسعه دهید و نسبت به او روتورش نکنید. پیامبر در این حدیث موضوع احترام فرزندان را به اولیاء گوشزد می‌کند، زیرا کودکی که مورد بی‌اعتنایی و توهین دیگران قرار گیرد، دچار حس حقارت و خودکم‌بینی می‌شود. تمام افراد انسانی از توهین و هتک حرمت و زایل شدن شخصیت خود ناراحت می‌شوند. انسان تمنا و آرزوی احترام دارد و اگر برای او اهمیتی قایل نشود دچار ناراحتی‌های روانی نظیر حقارت می‌شود و این عارضه در کودکان که عاطفی‌تر و حساس‌تر هستند، به شکل بارزتری نمود پیدا می‌کند. کارل راجرز احترام بدون شرط به کودکان را اساس تشکیل عزت‌نفس در آنان می‌داند (شاملو، ۱۳۷۸، ص ۱۱۴).

۳. **محبت و ترحم به کودکان:** نیاز به دوست داشتن از نیازهای روانی کودک است. دوست داشتن یعنی قبول او به عنوان یک انسان ارزشمند نزد والدین، و این قبول داشت به عزت نفس منجر می‌شود. از جمله اموری که محبت به کودکان را می‌رساند، بوسیدن آنهاست.

۴. **عدم تحمیل بی‌جا به کودک:** اگر انتظارات والدین ما فوق طاقت کودکان باشد و بر آنان تحمیل شود، عزت نفس آنان کاهش می‌یابد، زیرا در مقابل کاری که خارج از توان اوست دچار شکست شده و به دنبال این شکست عزت نفس او کاهش می‌یابد و باید کودک را به‌عنوان یک کودک پذیرفت، بر توانایی‌های او ارج نهاد و از آنچه در توان او نیست صرف‌نظر کرد تا او به سرکشی، دروغ و ... که از پیامدهای ذلت نفس است دچار نشود.

۵. **عدم تنبیه به خصوص تنبیه بدنی:** انسان جایز الخطاست و کودک به دلیل رشد عقلی ناکافی، نداشتن تجربه و محدود بودن میزان یادگیری‌هایش دچار خطای بیشتری می‌شود. اسلام با نهي از تنبیه به خصوص تنبیه بدنی راه را برای بروز احساس حقارت می‌بندد.

علی^(ع) فرمود: "لا تضربه و اهجره و لا تطل" فرزند را مزن و برای ادب کردنش از او قهر کن ولی مواظب باش قهرت طولانی نشود و زود آشتی کن.

۶. **رعایت مساوات و عدم تبعیض بین کودکان:** اگر بچه‌ها خلاف این را احساس کنند، یعنی پدر و مادر در بذل توجه، مساوات را رعایت نکنند، از یک طرف موجبات حسادت و کینه را باعث می‌شود و از طرفی دیگر باعث حقارت و ذلت را فراهم می‌سازند. پیامبر اکرم^(ص) می‌فرمود: "اعدادا بین اولادکم کما تحبون ان یعدلوا بینکم فی البر و اللطف" یعنی میان فرزندان به عدالت رفتار کنید همان‌طور که دوست دارید در نیکی و لطف نیز بین شما به عدالت رفتار شود.

۷. **سلام کردن به کودکان:** پیامبر اکرم^(ص) خود همیشه به کودکان سلام می‌کرد زیرا این امر موجب ارزش‌گذاری به کودکان و بالا بردن عزت نفس در آنان می‌گردد.